

ВИСОКА ШКОЛА
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА
НОВИ САД
ПЕТРА ДРАПШИНА 8

МАСТЕР РАД

**УТИЦАЈ АУДИО БАЈКИ НА УЧЕЊЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА
КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА
БАЈКА „ЛЕПОТИЦА И ЗВЕР“**

Ментор:

Проф. Др. Јелена Спасић

Студент:

Јелена Марковић 33м/23

Садржај	
Резиме.....	2
УВОД.....	3
1. ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ БАЈКИ.....	6
1.1. Дефиниција бајки	6
1.2. Историја бајки.....	7
1.3. Карактеристике бајки.....	8
1.3. Значај бајки за развој детета	10
2. ЗНАЧАЈ БАЈКИ У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	12
2.1. Значај бајки у учењу страног језика.....	12
2.2. Избор бајке у настави страног језика	15
2.3. Бајке на часу страног језика.....	17
2.4. Бајке у учењу граматике и речника енглеског језика	17
2.5. Аудио визуелна средства у учењу страног језика	19
3. УТИЦАЈ БАЈКИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА	20
3.1. Учење енглеског језика у предшколском узрасту.....	20
4. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА	23
ЗАКЉУЧАК.....	33
ЛИТЕРАТУРА.....	36

Резиме

Бајке су одувек део културног наслеђа и играју кључну улогу у развоју деце. Оне нису само средство забаве већ и важан образовни ресурс који подстиче развој креативности, језичких и комуникацијских вештина. У савременом образовању, бајке се користе као алат у учењу страних језика, што може значајно побољшати процес усвајања нових језика. Рад истражује улогу бајки у учењу енглеског језика код деце предшколског узраста. Теоријски део рада анализира појам и карактеристике бајки, њихову примену у образовању и утицај на језички развој деце. Емпиријски део истражује утицај медијских садржаја, као што су аудио бајке и цртани филмови, на учење енглеског језика код дечака А.К., уз процену улоге родитеља и васпитача у подршци развоју језичких вештина. Рад има за циљ да пружи практичне препоруке за наставнике и родитеље о ефикасној примени бајки и медијских садржаја у образовању.

кључне речи: бајке, предшколски узраст, енглески језик, аудио бајке

Abstract

Fairy tales have always been a part of cultural heritage and play a crucial role in children's development. They are not only a source of entertainment but also an important educational resource that fosters creativity, language, and communication skills. In modern education, fairy tales are used as a tool for teaching foreign languages, which can significantly enhance the process of learning new languages. This study explores the role of fairy tales in learning English among preschool-aged children. The theoretical part of the paper analyzes the concept and characteristics of fairy tales, their application in education, and their impact on children's language development. The empirical part examines the effect of media content, such as audio fairy tales and animated films, on learning English for a child named A.K., along with assessing the role of parents and educators in supporting language development. The aim of the study is to provide practical recommendations for teachers and parents on the effective use of fairy tales and media content in education.

Keywords: fairy tales, preschool age, English language, audio fairy tales

УВОД

Бајке су од давнина део културног наслеђа многих народа и играју значајну улогу у развоју деце. Ове кратке, често фантастичне приче, препуне су симболике и мудрости која је преношена са генерације на генерацију. У нашем савременом друштву, бајке су не само средство забаве већ и важан образовни ресурс.

Својом јединственом структуром и садржајем, бајке подстичу развој креативности, језичких и комуникацијских вештина код деце. Поред тога, оне играју кључну улогу у обликовању разума, моралних вредности и друштвених вештина. Ове приче, које често садрже магичне и натприродне елементе, пружају деци могућност да истражу различите аспекте људског искуства у контексту приче која је једноставна и разумљива за њихов узраст.

Узимајући у обзир значај бајки у развоју детета, све већа пажња се посвећује њиховој примени у образовне сврхе, посебно у контексту учења страних језика. Учење енглеског језика у предшколском узрасту, када деца показују висок степен прилагодљивости и спремности за усвајање нових језика, може бити значајно побољшано употребом бајки. Ове приче не само да уносе елемент забаве у наставу, већ пружају и богатство лексике и граматике које деца могу усвојити у пријатном и подстицајном окружењу.

У раду ће бити анализирани различите аспекте бајки у контексту учења енглеског језика код деце предшколског узраста. Прво ће бити представљен појам и карактеристике бајки, затим значај њихове употребе у образовању и, коначно, истражен утицај бајки на учење енглеског језика. Кроз анализу ових аспеката, настојаћемо да прикажемо како бајке могу допринети ефикаснијем и угоднијем процесу учења страног језика.

Циљ теоријског дела рада је да истражи улогу и значај бајки у учењу енглеског језика код деце предшколског узраста. У фокусу истраживања биће:

- Анализа појма и карактеристика бајки: Овај део рада ће се бавити дефиницијом бајки, њиховом историјом и основним карактеристикама које их чине посебним жанром у литератури. Поред тога, биће истражен значај

бајки за развој детета, укључујући њихову улогу у развоју језика, креативности и комуникацијских вештина.

- Истраживање значаја бајки у настави енглеског језика: Овде ће се анализирати како бајке могу бити коришћене као образовни алат у учењу страних језика, са посебним акцентом на избор бајки, њихову примену на часовима и како помажу у усвајању граматике и речника.
- Процењивање утицаја бајки на учење енглеског језика код деце предшколског узраста: У овом делу ће бити размотрен утицај бајки на језички развој деце у предшколском узрасту, укључујући аспекте као што су мотивација, ангажованост и усвајање језичких структура.
- Кроз ово истраживање, рад има за циљ да пружи увид у то како бајке могу допринети ефикаснијем и привлачнијем процесу учења енглеског језика у раном узрасту, као и да предложи практичне препоруке за наставнике у примени бајки у образовне сврхе.

Циљеви емпијског дела рада је да истражи утицај медија на учење енглеског језика код предшколских детета, са посебним освртом на дечака А.К. који је веома заинтересован за енглески језик и користи разне медијске садржаје за његово усавршавање:

- Проценити ефекат медија на језичке способности детета: Анализирати како различити медијски садржаји, укључујући аудио бајке и цртане филмове на енглеском језику, утичу на усвајање енглеског језика код детета.
- Испитати разумевање и усвајање енглеског језика: Истражити како дечак А.К. разуме и користи енглески језик у комуникацији, као и његово познавање и спремност да исприча приче на енглеском језику.
- Проценити утицај медијских садржаја на развој језичких вештина: Испитати како различити медијски садржаји, као што су аудио бајке и цртане филмове, доприносе развоју језичких вештина код детета, укључујући способност разумевања, памћења и репродуковања информација.

- Проценити улогу родитеља и васпитача у подршци развоју језичких вештина: Испитати како родитељи и васпитачи могу подржати и подстицати развој енглеског језика код детета путем адекватног излагања медијским садржајима и пружања стимулативног окружења.

Научни циљ рада је да истражи улогу и значај бајки у учењу енглеског језика код деце предшколског узраста. Ово истраживање има за циљ да анализира појам и карактеристике бајки, као и њихову примену у образовању. Акцент ће бити стављен на разумевање како бајке као образовни алат могу допринети развоју језичких вештина, креативности и комуникацијских способности деце. У оквиру теоријског дела рада биће испитана важност бајки за развој језика, као и њихова улога у мотивацији и ангажованости деце у процесу учења страних језика.

Друштвени циљ рада је да пружи практичне препоруке за наставнике и родитеље о томе како да ефективно користе бајке у образовне сврхе. Истраживање ће такође обухватити како медијски садржаји, као што су аудио бајке, могу подржати развој енглеског језика код деце предшколског узраста. Пружањем увида у ову област, рад има за циљ да побољша приступ и методе у образовању, оснажи наставнике и родитеље у примену иновација у настави и унапреди образовне праксе у области учења страних језика у раном узрасту.

1. ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ БАЈКИ

1.1. Дефиниција бајки

Бајка је наш стварни живот пренесен у машту. Управо због те сличности бајки са стварним светом, дете се може идентификовати са главним јунаком. Јунак га кроз бајку води до реалног решења, преноси га у језик маште. То је чар бајки, јер дете ненаметљиво и на пријатан начин доводимо до тога да само дође до жељеног решења проблема.

Бајке представљају једно од најранијих искустава приповедања које деца доживљавају. Бајке пружају деци прилику да кроз симболичне приче истражују моралне дилеме, страхове и жеље, и да истовремено уче о вредностима попут храбрости, истрајности и правде (Saxby 2022, према Ковачевић, 2024: 79). Њихова наизглед једноставна структура и значајна симболика често постају подстицаји за поновно враћање бајкама касније у животу (Бистрић, 2019 према Ковачевић, 2024: 79).

Бајке настају из дубоке људске потребе да се превазиђу животне невоље и изазови. Оне представљају симболичку метафору човекове чежње за победом над тешкоћама и судбином, макар у оквирима приче. Кроз бајке, људи налазе начин да се носе са страховима, несигурностима и неправдама са којима се суочавају у стварном животу. Главни јунаци бајки често пролазе кроз велике патње и препреке, али на крају тријумфују, што даје наду да се сви изазови могу савладати (Олујић, 1982 према Стакић, 2019 :145)

У бајкама, према Бетелхему (према Стакић, 1979: 32) унутрашњи психолошки процеси детета бивају пренесени на спољашњи свет кроз ликове и догађаје, чинећи их лакше разумљивим. На овај начин, дете може препознати и обрадити сопствене емоције и сукобе кроз приче које гледа или слуша. Бетелхем истиче да бајке пружају детету слике које говоре његовом несвесном, омогућавајући му да схвати и објасни дубоке, несвесне процесе кроз симболику коју бајка нуди.

Привлачност бајке произлази из њене једноставне и непосредне природе. Она не намеће тумачења нити објашњења, већ једноставно приказује свет кроз

причу, без захтева за веровањем или прихватањем од стране читаоца. Оваква структура омогућава бајци да улази у свест и подсвест, јер се њен језик природно намеће и лако се прима. Управо због ове отворености и одсуства притиска, бајке имају снажну моћ да привуку и задрже пажњу, омогућавајући слушаоцу или читаоцу да се у потпуности препусти свету фантазије без отпора или потребе за критичким размишљањем. Ова карактеристика чини бајку доступном и разумљивом, посебно деци, јер омогућава да сложени психолошки и емоционални процеси буду представљени на начин који је интуитиван и лако схватљив (Поповић, 2013:21).

1.2. Историја бајки

Бајке су настале у народној традицији и вековима су се усмено преносиле пре него што су записане. Њихово порекло датира из различитих делова света, од Египта и старе Грчке до народа Африке, Америке, Европе, Аустралије и Азије. Збирка бајки браће Грим, објављена у XIX веку под називом Дечје и породичне приче, поставила је темељ за све касније збирке и у њој су први пут објављене светски познате бајке као што су Снежана и седам патуљака, Ивица и Марица и Тома Палчић. Истраживаче бајки изненадила је чињеница да су многи народи, иако удаљени једни од других, причали варијанте прича са истим темама. То је довело до закључка да постоји заједнички извор бајки, па су истраживачи покушавали да открију народ из којег су оне потекле. Неки су веровали да бајке потичу из индијских Веда, док су други тврдили да им је порекло у Вавилону. Ипак, потрага за географским пореклом бајки показала се безуспешном, јер такво место није постојало. Јунгова теорија о колективном несвесном пружила је ново објашњење. Идентификовани су симболи и теме у бајкама који се такође појављују у архетипским сновима, легендама и митовима старих народа. Вештице, дивови, патуљци, краљеви и принцезе представљају симболичке приказе снага које делују у природи и у човеку. Као и митови, бајке су препознате као канал кроз који колективно несвесно преноси људима сакупљено искуство и мудрост човечанства. Ситуације у бајкама одражавају архетипске изазове са којима се сви људи сусрећу током живота, а начин на који главни јунак решава проблеме пружа модел исправног деловања у различитим животним ситуацијама (Starčević Vukajlović, б.д.).

1.3. Карактеристике бајки

У класичним бајкама, насилно понашање, агресија и непокорност су често присутни, нарочито код мушких ликова који пролазе кроз херојска путовања и изазове. С друге стране, женски ликови су углавном представљени као покорне, пожртвоване и беспомоћне, лишене активне улоге или путовања, осим ако не буду отете од стране неког зликовца, као што је аждаја. Њихова лепота је истакнута као њихова најважнија особина, а њихов циљ је да привуку мушкарца, коме морају бити одане и потпуно послушне. Поред тога, жене у бајкама често пролазе кроз патњу пре него што буду награђене, што је аспект који неки истраживачи посебно наглашавају.

Анализа показује да су карактеристике класичних бајки обележене родним стереотипима, где су мушки ликови активни и храбри, док су женски пасивни и усмерени на задовољавање других. Жене у бајкама пролазе кроз патњу и страдање пре него што добију награду, чиме се истиче идеја жртвовања и послушности као пожељних женских особина. Ове бајке обликују друштвене норме и преносе вредности које фаворизују патријархалне идеале (Вучковић, :143).

ејлор (2000: 3) помиње да народне бајке поседују посебне карактеристике које их чине лакше разумљивим у поређењу с неким другим књижевним врстама, иако се бајке међусобно разликују, што значајно олакшава њихово читање. Међу тим особинама, Тејлор издваја следеће:

Структура бајке са временским следом - Све културе теже томе да догађаје приповедају у хронолошком реду како су се десили, па време даје структуру бајци, што омогућава лакше праћење радње.

Понављање и нагомилавање - Бајке су се преносиле усменим путем, па су морале садржавати доста понављања како би их људи лакше запамтили. У бајкама се понављају главне теме, идеје, фразе, речи или рефрени. Понављање је посебно корисно у учењу језика, јер помаже у утврђивању новог вокабулара,

поставља одређене граматичке структуре у конкретан контекст и чини бајку предвидљивом.

Предвидљивост - Понављања у бајци помажу читаоцу да закључи шта ће се десити даље, а морална оријентација бајки такође помаже, јер оне подучавају вредностима у различитим друштвима. Ликови у бајкама су често врло предвидљиви, што ученицима олакшава разумевање непознатих речи и главних тема текста.

Једноставна граматика - Граматика у бајкама обично је веома једноставна, са кратким и једноставним реченицама, врло мало комбиновања глаголских времена и једноставним везницима, што бајке чини разумљивијим чак и за ученике који тек почињу да уче језик.

Конкретан вокабулар и идеје - Конкретан вокабулар је много лакше разумети и објаснити него апстрактни, па је вокабулар у бајкама углавном врло конкретан, јер се све речи могу објаснити сликом или пантомимом. То ученицима помаже да разумеју страни језик и бајку као целину. Иако се у бајкама појављују и апстрактни појмови, посебно када се говори о особинама ликова, они су представљени у врло конкретним сликама.

Илустрације - Илустрације оживљавају бајке и чине их привлачнијим, а уједно помажу ученицима да открију теже разумљиве делове текста.

Посебан однос између читаоца и аутора - За разлику од стручних текстова, где је аутор увек у улози ауторитета и стручњака, аутор бајки не представља ауторитет, већ допушта читаоцу да га надопуњује, ступи у интеракцију с бајком и размишља о томе да ли се слаже с ауторовим погледима и мишљењима или не. Бајке су, дакле, много субјективније и омогућавају различите интерпретације.

1.3. Значај бајки за развој детета

Дечји развој обухвата различите аспекте, али у последње време посебно се истичу два кључна подручја: развој писмености и припрема за школу с једне стране, и уметност и креативни развој код деце с друге стране. Ова два подручја постају све важнија у контексту предшколског образовања. Развој писмености и спремност за школу обухватају активности које помажу деци да развију основне вештине потребне за успешно школовање. То укључује препознавање слова, основно разумевање бројева, развој говора и језичких вештина, као и припрему за структуриране школске активности. Ове активности често захтевају специфичне методе и материјале који су прилагођени узрасту и индивидуалним потребама деце. С друге стране, уметност и креативност имају важну улогу у развоју целокупног личности детета. Предшколске активности усмерене на уметност, као што су цртање, сликање, музика и плес, омогућавају деци да изразе своја осећања, истражују своју машту и развијају fine моторичке вештине. Креативни изрази не само да доприносе естетском разумевању, већ и помажу у развоју способности за решавање проблема и иновативног мишљења (Гњатовић, 2015 :81).

Велики број истраживања указује на значај прича у дечјем развоју и користи од праксе која се темељи на причама. Стручњаци као што су Избел, Собол, Линдауер и Лауренц истичу да приче играју кључну улогу у усвајању језика код деце, обогаћивању њиховог речника и развоју комуникационих вештина. Кроз приче, деца су у могућности да се упознају с новим речима и фразама у контексту који им је занимљив и разумљив. Ове језичке вештине не само да доприносе њиховој способности да изразе своје мисли и осећања, већ и побољшавају њихову способност да разумају и интерпретирају вербалне и невербалне сигнале у комуникацији. Приче често укључују различите ситуације, ликове и емоције које помажу деци да развију емпатију и разумевање комплексних друштвених интеракција. Такође, оне пружају прилику за вежбање слушања, праћења наратива и изградње способности за критичко размишљање. Кроз интеракцију са причама, деца могу развити боље вештине интерпретације и анализе, што додатно доприноси њиховом когнитивном развоју. На тај начин, пракса базирана на причама не само да обогаћује језичке и комуникационе вештине деце, већ такође доприноси њиховом свеукупном емоционалном и социјалном развоју (Гњатовић, 2015 :81).

2. ЗНАЧАЈ БАЈКИ У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

2.1. Значај бајки у учењу страног језика

Резултати истраживања Гњатовић (2015) које је спроведено у Шведској проучава кључну улогу причања прича у предшколском образовању, користећи разноврсне бајке и приче за децу. Истраживање открива утицај причања прича на развој језика, комуникацијске вештине и креативност. Кроз интервјуе са осам наставника, истраживање истиче различите приступе причању прича, укључујући читање из књига, усмено причање и драматизацију. Налази наглашавају да причање прича делује као катализатор за усвајање језика, пружајући децу изложеност разноврсном речнику и структурама реченица. Социјализацијске предности су такође уочене, јер личне наративе постају драгоцене алати за развој комуникацијских вештина и значајних интеракција са вршњацима. Наставници виде приче и бајке као носиоце порука и вредности, што подсећа на важност намерног избора прича у складу са темом. Креативност се развија кроз причање прича и инспиративне активности као што су цртање и глума. Имагинација је призната као кључна за развој детета, а приче служе као моћни алати који ангажују децу у световима маште. У суштини, причање прича остаје жив и незаменљив део предшколског образовања, обликујући рана искуства у учењу деце како у традиционалним тако и у технолошки посредованим облицима (Gnjatović, 2015).

Тејлор (2000: 3) помиње да бајке поседују посебне карактеристике које их чине лакше разумљивим у поређењу с неким другим књижевним врстама, иако се бајке међусобно разликују, што значајно олакшава њихово читање. Међу тим особинама, Тејлор издваја следеће:

- Структура бајке са временским следом - Све културе теже томе да догађаје приповедају у хронолошком реду како су се десили, па време даје структуру бајци, што омогућава лакше праћење радње.
- Понављање - Бајке су се преносиле усменим путем, па су морале садржавати доста понављања како би их људи лакше запамтили. У бајкама се понављају главне теме, идеје, фразе, речи или рефрени. Понављање је посебно корисно у учењу језика, јер помаже у утврђивању новог

вокабулара, поставља одређене граматичке структуре у конкретан контекст и чини бајку предвидљивом.

- Предвидљивост - Понављања у бајци помажу читаоцу да закључи шта ће се десити даље, а морална оријентација бајки такође помаже, јер оне подучавају вредностима у различитим друштвима. Ликови у бајкама су често врло предвидљиви, што ученицима олакшава разумевање непознатих речи и главних тема текста.
- Једноставна граматика - Граматика у бајкама обично је веома једноставна, са кратким и једноставним реченицама, врло мало комбиновања глаголских времена и једноставним везницима, што бајке чини разумљивијим чак и за ученике који тек почињу да уче језик.
- Конкретан вокабулар и идеје - Конкретан вокабулар је много лакше разумети и објаснити него апстрактни, па је вокабулар у бајкама углавном врло конкретан, јер се све речи могу објаснити сликом или пантомимом. То ученицима помаже да разумеју страни језик и бајку као целину. Иако се у бајкама појављују и апстрактни појмови, посебно када се говори о особинама ликова, они су представљени у врло конкретним сликама.
- Илустрације - Илустрације оживљавају бајке и чине их привлачнијим, а уједно помажу ученицима да открију теже разумљиве делове текста.
- Посебан однос између читаоца и аутора - За разлику од стручних текстова, где је аутор увек у улози ауторитета и стручњака, аутор бајки не представља ауторитет, већ допушта читаоцу да га надопуњује, ступи у интеракцију с бајком и размишља о томе да ли се слаже с ауторовим погледима и мишљењима или не. Бајке су, дакле, много субјективније и омогућавају различите интерпретације.

Ако се Тејлор у проучавању употребљивости бајки у настави страног језика фокусира пре свега на текстуалне карактеристике бајки, Камерон (2001: 163–166) посебно истиче језичке особине бајки, које су типичне за поетске и књижевне текстове и нуде много могућности за учење страног језика:

- Паралелизам – Често се јавља у понављању речи, израза или фразе, а обично се појављује у обрасцу предвидљивости која води ка изненађењу, или у обрасцу понављања који је праћен променом. Паралелизам

омогућава слушаоцу активно укључивање у бајку и пружа подршку при учењу страног језика.

- **Богати речник** – У бајкама се могу наћи необичне речи или речи које имају посебну звучну форму, занимљив ритам и тонове, а које се у бајкама користе како би одржале интересовање слушалаца и забавиле их. Непознате речи су обично објашњене у контексту, кроз предвидив след догађаја и визуелне материјале, који на свој начин помажу деци у разумевању, док необичне и непознате речи обогаћују дечији вокабулар у страном језику.
- **Алитерација** – У бајкама се често појављују речи које почињу истим сугласником, што може допринети развоју свести о звуку појединих слова.
- **Супротности** – Бајке обично садрже изражене супротности између ликова, поступака или околности догађаја. Такви контрасти помажу деци да разумеју причу као целину, а корисни су и за разумевање и утврђивање речника у страном језику.
- **Интертекстуалност** – У различитим бајкама често се појављују исти ликови, а налазимо и друге референце. Када децу подстичемо да пишу своје бајке, обично користе ликове и језичке форме које препознају из других бајки, што је кључни део језичког развоја на матерњем језику, а корисно је и при учењу страног језика. Деца се приликом читања бајки на страном језику често присећају бајки на свом језику и траже сличности између њих, што им помаже у разумевању приче.
- **Начин приповедања** – У бајкама се обично срећемо са два начина коришћења језика: наратијом (свезнајући приповедач који описује догађаје и има преглед над збивањима) и дијалозима (који се користе за разговор између бајковитих јунака). Наратију и дијалоге разликујемо по временским облицима – у наратији преовладава употреба прошлих времена, док су дијалози обично у презенту. Бајке на страном језику и њихове поједностављене верзије обично користе само садашња времена, што, према мишљењу Камерон, ускраћује ученицима могућност да се упознају са аутентичном употребом прошлих времена и њиховим супротностима у поређењу са другим глаголским временима

Истраживање које је спровео Порас (2010) у Колумбији истраживало је ефикасност коришћења бајки у настави енглеског језика код млађих разреда у државним основним школама. Резултати истраживања показали су да су игре и мотивишуће активности имале позитиван утицај на учење језика, стварајући интерактивно и ангажујуће окружење. Порас је открио да тростепени процес читања (који укључује активности пре читања, током читања и после читања) побољшава разумевање текста и чини учење значајнијим и ефикаснијим. Студија је закључила да избор одговарајућих наставних метода, укључивање бајки и коришћење игре могу значајно побољшати учење језика код деце.

2.2. Избор бајке у настави страног језика

Пре него што се приступи активностима које се могу изводити при обради текстова, у овом случају бајки, током наставе страног језика, важно је размотрити која су бајке прикладне за ученике и како изабрати одговарајући текст за анализу. Гилиан (1993: 48) саветује да се при избору текста узму у обзир три главна аспекта: врста курса који се предаје (или, врста и ниво образовања), ученици који се подучавају и одређени фактори повезани са текстом. Код ученика треба размотрити старост, интелектуалне способности, емоционалну зрелост, језичко и литерарно знање, интересе и хобије, као и културно порекло (Gillian, 1993: 51–52). Што се тиче фактора повезаних са текстом, Лазар истиче доступност, дужину, употребљивост (које активности и задатке се могу извести из текста) и повезаност текста са наставним планом (Gillian, 54–55).

Елис и Брестер (2002: 189) наглашавају да при избору аутентичних бајки за употребу у настави страног језика треба обратити посебну пажњу на то да буду доступне, корисне и занимљиве за ученике. Прикладност бајки се оцењује на основу језика и језичких облика у тексту, њене дужине, количине понављања и употребе илустрација, а такође треба узети у обзир време које је доступно, способност концентрације ученика и ниво њиховог разумевања.

Аутори наводе обсежан списак критеријума у форми питања који могу помоћи у избору одговарајуће бајке за наставу страног језика. То су (Ellis & Brewster 2002: 190–191):

- Ниво захтевности (текст, вокабулар и граматичке структуре треба да буду одговарајуће тешке и разумљиве, док истовремено представљају изазов ученицима);
- Литерарна и песничка средства (која песничка средства бајка садржи и како ће она помоћи ученицима у разумевању бајке, приповедању, изговарању и памћењу, како ће обогатити језик ученика, задржати њихову концентрацију и привући их);
- Садржај (који садржај је занимљив, забаван и запамћен за ученике, које теме бајка обрађује, може ли се поделити на више тематских целина, слажемо ли се са вредностима и односима представљеним у бајци);
- Илустрације (да ли су илустрације усклађене са текстом и подржавају разумевање приче, развијају визуалну писменост детета, да ли су примерене за одређени узраст, привлачне и шарене, довољно велике, приказују живот у циљној култури, или распоред доприноси разумевању и побољшава интеракцију с бајком);
- Образовна вредност (како бајка помаже деци да развију образовне стратегије, може ли се повезати с другим предметима у курикулуму, шта се може научити о свету и другим културама, да ли прича представља одређене појмове, или се активностима при читању могу развијати различите образовне стратегије);
- Мотивација (бајка треба да мотивише ученике тако што се ослања на њихова лична искуства, развија њихову машту и одговара њиховом осећају за хумор, подстиче позитиван однос према страном језику, култури и учењу језика, изазива њихову радозналост и омогућава позитивно искуство учења, као и изградњу самопоуздања и жеље за даљим учењем језика);
- Вредности (бајка треба да помогне деци у проналажењу правих вредности, пружа прилике за сарадњу, размену мишљења и осећања, као и истраживање, и да помогне у бољем разумевању себе и побољшању самопоуздања);
- Глобална питања (бајка треба да пружи шири поглед на свет, развије свест и разумевање о еколошким и околичним проблемима, родним питањима,

расизму, сексизму, људским правима, здрављу, безбедности, толеранцији итд., као и да подстиче прихватање живота у другим културама);

- Аутентичност језика и садржаја (језик коришћен у бајкама треба да представља прави варијетет језика у циљној култури, бајка треба да пружа информације о животу у тој култури, да садржи разумљиве културне референце)

Наставници, користећи све наведене критеријуме и питања, процењују да ли је одређена бајка прикладна за употребу у настави страног језика. Ова процена укључује проверу да ли бајка испуњава услове као што су језичка доступност, интересантност за ученике и њихово разумевање, као и способност да подржи језичке активности и постигне конкретне исходе учења. Бајка која задовољава ове критеријуме служи као добро полазиште за развој језичких вештина и пружа основе за успешне наставне активности (Ellis & Brewster 2002: 191).

2.3. Бајке на часу страног језика

Када се изабере одговарајући текст за разматрање на часовима страног језика, следећи корак је припрема активности које ће омогућити смислену употребу текста. Добро припремљене активности помажу ученицима да разумеју текст и да му придају дидактичку вредност.

Матеудакис и сарадници (2007: 60) истичу да није довољно само разумети бајку на страном језику, од суштинског значаја су активности пре читања или слушања, као и активности након читања или слушања, које су често повезане са језиком. Такве активности помажу ученицима да се одмакну од пуког рецептивног процеса, као што је читање или слушање, и да развију продуктивне способности неопходне за писање и комуникацију.

Бајке омогућавају широк спектар језичких активности које наставници могу користити да помогну ученицима у усавршавању речника и граматичких структура.

2.4. Бајке у учењу граматике и речника енглеског језика

Причање прича може значајно побољшати језичке вештине (разумевање прочитаног, разумевање слушаног, речник, граматика и синтакса) пружањем ученицима значајног улаза на ангажујућ и контекстуализован начин. У овом случају, Гуали и Бенмусат (2019) испитали су утицај причања прича на речник и

граматичко знање ученика енглеског као страног језика. Спровели су студију у Алжиру како би испитали утицај причања прича на речник и граматичко знање ученика енглеског као страног језика. У студији је учествовало 30 ученика средњег нивоа и коришћен је дизајн са контролном групом пре и после интервенције. Експериментална група, која је добијала језичку наставу укључујући активности причања прича, показала је значајно побољшање у речнику и граматичком знању у поређењу са контролном групом. Учесници у експерименталној групи су сматрали активности причања прича занимљивим и корисним за разумевање језика на значајан начин. Међутим, ограничења студије укључују мали узорак и специфичан контекст, што ограничава могућност општења налаза.

Је и сарадници (2021, према Ginting et.al., 2023: 197) истраживали су утицај причања прича на вештине писања код кинеских ученика енглеског као страног језика у Кини. У студији је учествовало 60 ученика, а истраживање је укључивало дизајн са контролном групом. Ученици који су у својој настави користили причање прича показали су значајно побољшање у вештинама писања у поређењу са контролном групом. Ови ученици су такође демонстрирали већу употребу сложених реченица и шири опсег речника у свом писању.

Охаши (2015 према Ginting et.al., 2023: 198) истраживао је утицај причања прича на вештине слушања и говорења код јапанских ученика енглеског као страног језика у Јапану. У студији је учествовало 20 ученика, а истраживање је кориштено у комбинацији са различитим методама. Након учешћа у радионици причања прича, ученици су показали значајно побољшање у вештинама слушања и говорења. Ученици су такође извештавали да су активности причања прича биле забавне и да су им помогле да развију језичке вештине на занимљив и ангажујућ начин.

Студије сугеришу да причање прича може бити ефикасан алат за побољшање различитих језичких вештина, укључујући речник, граматику, синтаксу, слушање, говор и писање. Међутим, студије такође указују на нека ограничења, као што су мали узорци и специфични културни контексти, што може утицати на могућност преношења резултата на друге групе и окружења.

2.5. Аудио визуелна средства у учењу страног језика

Аудио-визуелна средства постала су саставни део свакодневног живота у савременом друштву. Студенти су посебно изложени разноврсним аудио и видео садржајима који су доступни путем интернета, разних платформи и апликација. Ова средства обухватају широк спектар формата, укључујући видео клипове, подцасте, филмове, серије, образовне материјале и друге облике дигиталног садржаја. Ова доступност аудио-визуелних средстава омогућава студентима да се на једноставан и брз начин упусте у истраживање различитих тема и подручја интереса. Такође, ово окружење пружа бројне могућности за учење и стицање нових вештина. На пример, едукативни видео материјали могу помоћи у разумевању комплексних концепата кроз визуелне приказе и интерактивне елементе који су често лакше разумљиви од традиционалних текстуалних извора (Пајић et.al., 2020: 160).

Копен (Corpen 1978: 201 према Пајић et.al., 2020: 161) истиче да образовни систем не може да се ослања само на учитеље и уџбенике, већ треба да се усклади са савременим аудио-визуелним трендовима и да користи све доступне канале за пренос визуелних и вербалних информација. Према његовом мишљењу, интеграција различитих аудио-визуелних материјала може значајно унапредити наставу страних језика, јер приближава садржаје студентима на начин који је динамичнији и приступачнији. Коришћење аудио-визуелних средстава омогућава студентима да лакше савладају нове речи и граматичке структуре кроз аутентичне примере и стимулацију оба чула, вида и слуха. Ова метода наставе не само да пружа богат језички инпут, већ и доприноси стварању интерактивног и мотивирајућег окружења за учење. Уз помоћ ових средстава, настава може постати привлачнија и ангажованија, што може повећати интересовање и активност студената током наставе.

Увођењем аудио-визуелних материјала, наставници могу побољшати ефикасност наставе страног језика тако што ће студентима пружити богатији и реалнији контекст учења, што је кључно за њихову језичку и културну компетенцију.

3. УТИЦАЈ БАЈКИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

3.1. Учење енглеског језика у предшколском узрасту

Куртејн и Песола (1994, стр. 2), користе израз „*elementary school foreign language*“, који обухвата све типове језичких програма за децу која почињу да уче страни језик у узрасту од 6 до 10 година.

Већина стручњака ограничила се на наставу страног језика у прва четири разреда основне школе, од 6 до 10 година, као саставни део интегралног образовања детета. Иако се методе подучавања и учења страног језика разликују од земље до земље, ученици који учествују у настави страног језика имају одређене заједничке карактеристике (Brumfit et.al., 1994: 2).

- Чланови групе се више разликују међу собом него ученици на вишем нивоу или чак и одрасли, јер родитељи и даље имају велики утицај у васпитању.
- Жељни су знања, ученици су ентузијастички и пре свега без предрасуда, које су чешће присутне код старијих ученика.
- Учење је уско повезано са развојем њихових идеја, концепата и мишљења, јер је блиско њиховим почетним искуствима у школи.
- Потребан им је физички покрет и активност као стимулација за размишљање, а што су те две ствари више повезане, то је боље за учење.

Енвер и Мун (2009:19) истичу да не постоји увек претпоставка да је рано учење језика, као што је увођење енглеског у основно образовање, увек боље. Иако се чини логичним да што раније почињање са учењем страног језика доводи до бољих резултата, истраживања указују на то да увођење страних језика у веома раном узрасту може бити неефикасно и потенцијално контрапродуктивно. Ово је посебно важно ако се не узму у обзир специфичне потребе и могућности деце, као и околности у којима се учење одвија. Рано учење језика може имати значајне предности, али само ако је пажљиво планирано и спроведено. Стога је потребно приступити увођењу страних језика са великом пажњом. Треба размотрити све аспекте, укључујући развојне потребе детета, контекст у којем се учење одвија, као и ресурсе доступне за подршку учењу. Такође је од суштинске важности укључити широк спектар заинтересованих страна у процес планирања и

спровођења наставних програма. То укључује школе, вртиће, локалне заједнице, родитеље и све друге актере који могу утицати на ефикасност наставе. На тај начин, увођење страних језика може бити оптимизовано да боље одговара стварним потребама деце и да се максимално искористи потенцијал који рано учење језика нуди.

У многим културама, приповедање је такође традиција која се користи за преношење културе с генерације на генерацију. На пример, старији чланови народа Пуебло у Новом Мексику преносе своју културу и вредности млађим генерацијама кроз песме и приче (Bahti, 1996, према Shin& Crandall, 2014: 209). Деца су активно укључена у процес приповедања и искрено уживају у овом традиционалном начину комуникације између генерација.

Заправо, многе школе често користе бајке и приповедање као део наставног плана у основним школама јер бајке уче децу важним животним лекцијама и развијају писменост, а истовремено их забављају. Како описује Пинтер, „Слушање бајки је најавтентичнија и најпопуларнија активност за сву децу, а наставници енглеског језика у основним школама могу користити приповедање као додатну вежбу слушања. Деца ће научити нове језичке структуре, а такође ће уживати у самој активности. Језик се лако усваја јер бајке садрже понављања која чине језички унос уочљивијим.“ (Pinter, 2006 према Shin& Crandall, 2014: 209).

У Европи, родитељи предшколаца најчешће бирају енглески као страни језик за своју децу (Eurydice 2012). Међутим, програм учења енглеског у вртићима ретко је обавезан, углавном је доступан у приватним вртићима, а често је опционалан и неформалан, што значи да родитељи морају додатно да плате за ову услугу (European Commission 2011).

Иако не постоје прецизни статистички подаци о понуди програма страних језика у предшколским установама, постоје примери где су формални програми енглеског постали стандардни део предшколског образовања. На пример, у Шведској постоје државни вртићи који пружају двојезично образовање на шведском и енглеском језику. Ови вртићи нуде програм учења енглеској језика за децу у узрасту од 1 до 5 година. У овим вртићима, енглески језик није подучаван као посебан предмет, већ се користи у свим свакодневним активностима. Оваква

интеграција енглеског у дневне активности помаже деци да се рано упознају са енглеским језиком, што је важно за развијање комуникацијских вештина потребних у мултикултурном и мултијезичном друштву (Prosic-Santovac & Savic, 2021:8).

План наставе који је усредсређен на бајке одмах привлачи пажњу деце и чини учење страног језика узбудљивим и жељно ишчекиваним догађајем. Овај приступ омогућава наставницима да инспиришу децу да активно учествују у процесу учења, чинећи их вољним партнерима у потрази за знањем и развијајући позитиван став према образовном путовању. У старијем предшколском узрасту, деца развијају различите комуникацијске вештине, као што су лична комуникација и комуникација у улогама. Бајке на страном језику природно подстичу потребу за комуникацијом код деце, усклађујући се са њиховим интересовањима и потребама у складу са њиховим узрастом (Zinkevich Evstigneeva , 2008, према Mohlaroy 2023: 61).

4. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

ПЕДАГОШКИ ПРОФИЛ ДЕТЕТА

Дечак А.К. узраста 5 година и 3 месеца је прво дете које се родило у породици, има млађу сестру која има 3 године и 6 месеци и живи са оба родитеља. И мајка и отац су високообразовани. Дете је брачно рођено, родитељи живе заједно. У погледу квалитета заједнице односи супружника су складни. Материјално стање породице је изузетно добро. Живе у породичној кући у мирном делу Новог Сада. Порођај мајке је био нормалан, дете рођено у термину, природним путем. Као одојче је био добар и живахан. На време је усвојио хигијенске навике, проходао на време. Дете је проговорило пре времена. Сан детета је миран. Служи се десном руком. Показује интересовање и природну радозналост за ствари и појаве које га окружују. Дете јако заинтересовано за све оно што се око њега збива и налази. Воли да експериментира, упоређује, предвиђа. Често упућује питања одраслима у циљу проверавања своје претпоставке и смирено чека одговор на постављено питање. Проблеме решава смирено и са стрпљењем. Карактерише га низ врлина, културно и одмерено обраћање вршњацима, као и одраслима уз уважавање и поштовање.

А.К. самостално обавља рутинске активности везане за хигијену и физиолошке потребе. Прија му друштво, али воли некада и да се игра сам. Веома је прихваћен међу вршњацима и он лако прихвата друштво, воли да се игра и дружи. Испољава своје емоције у складу са ситуацијом. Не воли неправду и труди се да докаже истину и оно што је исправно. Поштује правила и у школи и у кући и често опомиње своју млађу сестру када покуша да их крши.

Изразито заинтересован за математику и јако посвећен тој врсти активности. Ужива у изради задатака. Радује се када тачно уради задатак и коментарише како му је то забавно. Сам чита и решава задатке. Фасцинирају га бројеви, воли да се игра са бројевима, да сабира, да одузима. Рубикову коцку је научио да сложи са 5 година. Воли и јако успешно решава судоку и лавиринте. Ужива у слушању прича и драматизацијама, играма улога. Воли да слуша приче и бајке и успешно их препричава до детаља, воли игре речима и веома је маштовит. Мелодије песама понавља, а памћење и репродуковање научених му представља задовољство. Заинтересован је за гитару. Воли кошарку коју тренира нешто више од годину дана. Догађаје и ситуације препричава са много детаља, као и актере истих. Примећује промене и адекватно дефинише емоције које у њему буди промена. Радознао је и знатижељан. Дете А.К. брже од других логички резонује, брзо схвата, примећује оно што је чуо и има врло развијену машту. Имаја добро памћење, богат речник, брзо уочава нове односе, ужива у решавању интелектуалних проблема и често поставља питања. Активан је и радознао, даје неуобичајене идеје и необична решења проблема, имаја много знања из различитих области, служи се енциклопедијама и има широк круг интересовања и хобија.

Током свакодневног боравка у вртићу приметила сам да дечак А.К. 5 год. често користи речи енглеског језика у комуникацији са децом. Говори на српском који му је матерњи језик, а повремено у реченицу коју изговара на српском језику употреби и по неку реч на енглеском језику. Када сам разговарала са његовим родитељима о његовим интересовањима за енглески језик добила сам информације да је веома заинтересован за бајке на енглеском језику и да када проводи време са тетком тада има прилику да их слуша јер тетка поседује компетенције за енглески језик, говори га течно као матерњи. Такође дете А.К. доста свог слободног времена проводи гледајући цртане филмове на енглеском језику на телефону и таблету.

Утицај медија на учење језика

Медији су део савременог живота и могу имати велики утицај на формирање ставова, мишљења и понашања људи, а нарочито осетљиву категорију медијских корисника чине деца јер су још увек у развоју. Постоје две врсте медија: традиционални медији и нови-дигитални медији. Традиционални медији су телевизија, радио, новине, часописи, и књиге. Нови дигитални медији су интернет, мултимедија, видео игре, веб странице, друштвени медији (друштвене мреже, сајтови за дељење слика и видеа, презентација и докумената). Медији могу имати позитиван и негативан утицај зависно од врсте и квалитета медијских садржаја које преносе. Утицај на дете зависи још и од контекста у којим се садржаји доживљавају, начинима употребе и индивидуалних особина детета. Зато је важно бити медијски писмен, усавршавати се и сазнавати. Медијска писменост омогућава упознавање свих аспеката медија и знање како их користити. У развоју и васпитању човека предшколско васпитање има изузетан и пресудан значај.

Основну јединицу (ћелију) једног друштва, друштвене средине чини породица. Њена улога у развоју детета је изузетно значајна, нарочито у првом периоду његовог живота, одмах после рођења, јер је дете тада још неоформљено као личност и најподложније је утицају породице.

Породица се сматра једном изузетно сложеном друштвеном заједницом која има своје економске, емотивне, социјалне и културне карактеристике. И док нормално функционоше, породица представља снажан васпитни чинилац. Када дође до поремећаја односа у породици, онда се јављају и проблеми у васпитању.

Данашња савремена породица је суочена са многобројним проблемима, који се јављају као одраз одређених друштвених дешавања. Током последњих двадесетак година дошло до многобројних промена у нашем друштву (ратови током 90-их, инфлација, бомбардовање, промена система управљања, система вредности). Сва ова дешавања одразила су се на породицу и њено функционисање. Данашња породица је суочена са многобројним проблемима (почев од егзистенцијалне угрожености) тако да она делимично губи своју васпитну функцију.

Родитељи су све више заокупљени послом, а деца су све више препуштена самој себи и све већи део слободног времена проводе уз медије.

Медији у савременом смислу подразумевају све видове масовне комуникације – ТВ, видео, ДВД, компјутер, интернет, мобилни телефони, часописи. Они имају неспоран утицај на развој личности, нарочито у предшколском периоду када личност детета још није развијена и подложна је разним утицајима. Због тога се намеће питање: шта је то што деца могу да виде и чују на медијима? Поред разних садржаја који имају едукативан карактер, све више има и садржаја који се на децу одражавају искључиво негативно. Дете предшколског узраста пролази кроз један врло специфичан и буран период свог развоја. На овом узрасту дете тек почиње да открива узрочно последичне везе, оно свет не доживљава на реалан већ на један врло субјективан начин. Оно је врло емотивно тако да све информације које дете прима, оно их и емотивно обрађује.

Све што дете учи, имитира у овом периоду мора проћи кроз његово срце. И ако дете имитира позитивне садржаје како из породичног живота, тако и оне које му нуде медији, то ће јачати љубав у детету и позитивне емоције, а ако дете имитира насиље које му нуде медији, дете ће бити стално напето и насилно. Оно ће свет доживети као једну непријатељску и претећу средину против које се треба борити. А ту борбу ће започети преузимајући улогу свог омиљеног јунака из цртаног филма, серије или видео игрице икренуће у акцију.

Методологија истраживања-интервју

Један од начина да се прикупе подаци о истраживаној појави је интервју. Људска интеракција један је од начина за размену информација па тако и у сазнавању (Kvale, 1996: 14). Међутим није свака комуникација а ни свки разговор интервју. Разлика између обичног разговора и интервјуа је у томе што интервју служи одређеној сврси која није са разговор (нпр. да се нешто сазна о одређеној теми или одређеном искуству учесника). (Brinkmann, 2008).

У току испитивања на ову тему поставили смо хипотезе, Хипотезе представљају мисаоно-теоријске допуне извесних празнина у познавању одређене појаве или читаве области појава чије извесне моменте, делове или аспекте већ познајемо. У контексту савременог научног говора хипотеза би била привремено највероватније решење проблема као одговора на постављена питања и као подлоге на којој се темељи идеја о природном процесу или предмету истраживања. Хипотезама се одређује план и оквир истраживања. Хипотезе су непроверене тврдње (претпоставке) које се желе чињенично, истраживањем потврдити. Најчешће се хипотезе темеље на међусобном односу појединих варијабли. Оне се постављају на основу неких индикатора личног искуства, знања, аналогije, научне теорије итд. о повезаности неких појава. Основне функције хипотеза су: усмеравање истраживања ка решавању проблема; успостављање веза између апстрактно (теоријски) датих предмета и циља истраживања, с једне, и искуствене стварности, с друге стране; помагање у научном објашњењу, предвиђању и открићу; отклањање противуречности и празнина у научном сазнању и развијање нових метода,

техника и инструмената. Функција хипотезе јесте да усмери истраживање на правилности међу чињеницама. Сугестије које су формулисане хипотезама могу бити решење проблема.

ХИПОТЕЗЕ

С обзиром на то да у овом раду истражујемо утицај аудио бајке коју је дете слушало на усвајање енглеског језика проблем који постављамо и који истражујемо гласи:

Хипотеза 1. Дете је научило да исприча бајку Лепотица и звер напамет слушајући аудио бајку.

Хипотеза 2. Дете не разуме о чему бајка говори.

Хипотеза 3. Дете не разуме питања о особинама ликова у бајци.

Опис интервјуа са дечаком А.К.

Омиљена прича коју и сам уме да исприча на енглеском језику је прича „Лепотица и звер“

Дечак А.К. прича причу први пут пред другарима из вртића:

My name is Aleksej and I will today read you a story about „Лепотица и звер“. Once upon a time there was a girl called Belle and she went to her city and then her dad call her to go to help him. And then defects the machine that her dad was working on and there was the boy called Gaston who try to marry Belle but Belle didn't want to marry Gaston and then when her dad went to work he got in bad way where is not his work but he got in a castle where is so so so scary and she got trapped by звер and then Belle try to find his dad and when she found his dad, her dad then she went to

Дечак А.К. прича причу други пут пред другарима из вртића:

„Once upon a time there was a girl called Belle and she went to her city to buy a new book and then when she buy a new book her dad called her to go fix a machine with him and then they fixed the machine and then go to the work and then he went in the wrong place and then he was trapped in a scary castle and then Belle come to find him and free him but zver come to her and said she will he will free him if her she left her dad go home but she stay there forever. Then she agreed and zver wanted a castle toy and then he trapped her in a room and there is a closet living closet and try to help her and than one day ago everything is great and there was a boy called Gaston who really wanted to marry Belle and then they start the fight and then when zver great he trem back to normal. The end.

„Браво Алексеј супер одлично. Шта највише волиш у тој причи?“

„Па како је она шетала кроз њен град да купи нову књигу“

„Можеш то да ми кажеш на енглеском?“

„I love when Belle went to buy I book in her city.“

„Да ли је звер страшна?“

„Па јесте звер је страшна али је после постао нормалан.“

„А да ли можеш да ми кажеш на енглеском како се каже звер“

„Па ја то стварно не знам“

„А кажи ти мени јел ти мислиш да је та лепотица стварно била лепа шта мислиш?“

„Па да“

„А да ли је била добра“

„Да „

„Можеш ли то да ми кажеш на енглеском зашто мислиш да је била добра“

„Because he try to free her dad“

Када сам га питала да ми исприча његову омиљену причу Алексеј је одговорио овако

„About my favorit story I love when beauty become good.“

Када сам га питала да ли може да ми исприча још неку његову омиљену причу Алексеј је рекао:

„That was actualy story about me because I made it.“

Алексеј наставља на српском, знаш ли ко је био у тој причи, па ја и Милорад, ми се дружимо.

Настављамо разговор тако што му ја кажем:

„ Let s talk about you and your friend Milorad.“

Aleksej- My friend Milorad one day ago he become my friend. I have in my home cars and then we play with them. Sorry, слушај сада ово-one day ago there is a friend called Aleksej and he was trying something for his friend Milorad but that day Milorad is playing with liitle bricks and when Alesej done with drawing he come to Milorad and showed him draw and Milorad play together.

„Can you tell me what is your favourite cartoon?“

„My favourite cartoon is Sponge Bob.“

„Please tell me why ?“

„Because Milorad loves it too.“

Како бисмо анализирали постављене хипотезе прво ћемо сагледати текст аудио бајке коју је дете слушало и на основу њега закључити колико је дете разумело причу .

Beauty and the Beast

Once upon a time, in a small village deep in a forest, there lived a kind young woman named Belle. She loved reading books, and everyone knew her for her warm heart and her beauty. Belle had dark hair like the night, eyes as deep as the ocean, and a spirit as free as a bird.

Belle lived with her father, Maurice, who was an inventor. He made new gadgets and gizmos, and Belle loved listening to his stories and helping him with his experiments. The villagers thought Belle was different because she loved books and dreamed of adventures, but Belle didn't mind.

One day, Maurice set off on a journey to show his invention to another village. On the way, he got lost in the dark, scary forest. The wind howled, and the trees seemed to whisper secrets. Maurice found a big, spooky castle and went inside to find shelter.

Inside, he met the owner of the castle, a scary Beast. The Beast was once a handsome prince, but an enchantress had turned him into a Beast because he was selfish and mean. To break the curse, someone had to love him despite his appearance.

The Beast locked Maurice in a dungeon for trespassing. Maurice's horse, Philippe, ran back to the village to tell Belle what happened. Belle bravely went to the castle to rescue her father. When she found him in the dungeon, she offered to take his place as the Beast's prisoner. The Beast agreed and let Maurice go.

Belle stayed in the castle and found the Beast was not only scary but also sad and lonely. She discovered a huge library and loved reading the books. Over time, Belle and the Beast talked, read, and shared stories. Belle learned about the curse and wanted to help break it. The Beast began to care for Belle's intelligence, beauty, and kindness.

Meanwhile, Gaston, a boastful man from the village who wanted to marry Belle, made a plan to force her into marriage. He gathered the villagers and went to the castle, where a big fight happened.

The Beast, who loved Belle, fought to protect her. When Gaston's plan was revealed, the villagers turned against him. Belle's love for the Beast and the Beast's love for her broke the curse. The Beast turned back into a handsome prince, and Belle's kindness was rewarded.

Belle and the prince got married in a grand ceremony, surrounded by the enchanted objects in the castle that had also been freed from the curse. The villagers learned to appreciate Belle's unique qualities, and Belle and the prince lived happily ever after.

And so, my dear child, that is the end of the story of Beauty and the Beast. It teaches us that true beauty is inside us, and love and kindness can change even the hardest problems. Now, close

your eyes and dream of a world full of magic and love. Goodnight, and may your dreams be as beautiful as Belle's heart.

The End!

Хипотеза 1.

Дете је научило да исприча бајку Лепотица и звер напамет слушајући аудио бајку

Анализирајући текст аудио бајке и препричавање приче од стране детета закључујемо да је дете препричавало бајку са разумевањем текста јер је у његовој интерпретацији препознато издвајање најважнијих детаља, прича коју је он препричао има увод, разраду и закључак. Дете почиње препричавање овако „Once upon a time there was a girl called Belle and she went to her city and then her dad call her to go to help him.“ У овој његовој реченици се препознаје да је дете слушајући аудио бајку препознао шта је почетак приче, интерпретирао тако да започне причање бајке онако како то стандардно почиње затим нас упознао са девојком која је главни лик у причи, споменуо и њено име као и оца који је од своје ћерке тражио помоћ. На овај начин закључујем да је дете разумело увод. Следећа реченица коју је изговорио док је препричавао причу била је : „Her dad called her to go fix a machine with him and then they fixed the machine and then go to the work and then he went in the wrong place and then he was trapped in a scary castle and then Belle come to find him and free him but zver come to her and said she will he will free him if her she left her dad go home but she stay there forever. Then she agreed and zver wanted a castle toy and then he trapped her in a room and there is a closet living closet and try to help her and than one day ago everything is great and there was a boy called Gaston who really wanted to marry Belle and then they start the fight and then when zver great he trem back to normal. The end.”

Како је даље наводио, дете је показало да је схватило шта је ток догађаја у причи.

Дакле прва хипотеза се сматра нетачном јер је дете са разумевањем научило причу није је интерпретирао напамет.

Хипотеза 2. Дете не разуме о чему бајка говори.

У току интервјуа дете је одговарало јасно на питања о радњи у бајци тако да се и ова хипотеза није показала тачном јер дете разуме о чему бајка говори.

ИСПИТИВАЧ: „Браво Алексеј супер одлично. Шта највише волиш у тој причи?“

ИСПИТАНИК: „Па како је она шетала кроз њен град да купи нову књигу“

ИСПИТИВАЧ: „Можеш то да ми кажеш на енглеском?“

ИСПИТАНИК: „I love when Belle went to buy I book in her city.“

Хипотеза 3. Дете не разуме питања о особинама ликова у бајци.

У току интервјуа дете је одговарало јасно на питања о ликовима у бајци тако да је потврдио да разуме особине ликова у бајци.

ИСПИТИВАЧ: „Да ли је звер страшна?“

ИСПИТАНИК: „Па јесте звер је страшна али је после постао нормалан.“

ИСПИТИВАЧ: „А да ли можеш да ми кажеш на енглеском како се каже звер“

ИСПИТАНИК: „Па ја то стварно не знам“

ИСПИТИВАЧ: „А кажи ти мени јел ти мислиш да је та лепотица стварно била лепа шта мислиш?“

ИСПИТАНИК: „Па да“

ИСПИТИВАЧ: „А да ли је била добра“

ИСПИКАНИК: „Да“

ИСПИТИВАЧ: „Можеш ли то да ми кажеш на енглеском зашто мислиш да је била добра“

ИСПИТАНИК: „Because he try to free her dad“

ПРЕДЛОГ ПОДРШКЕ ЗА ДЕТЕ

(У смислу интересовања детета А.К. за енглески језик)

Детету је потребно квалитетно и подстицајно окружење како би могло да развија своје сколости на прави начин. Пружање разноврсаног садржаја, разних задатака, занимљивих истраживања подстицајно утиче на добробит детета. Само уз овакво окружење његов дар који је добио може бити примећен и даље негован, мора се надоградити новим стварима и подручјима како би био већи и потпунији. Најбитније је препознати даровитост, ту улогу пре свега имају родитељи онда васпитачи, учитељи, наставници који би омогућили стимулативну и обогаћену околину која је потребна детету за истраживање и учење. Да би дете напредовало мора да има подршку одраслих, јер дете ако нема подршку првенствено своје породице није сигурно да може на квалитетан начин да напредује да се развија и негује свој дар. Врло је важно да знамо пре свега да препознамо даровито дете, оно нам неће само рећи тако да постоји велика одговорност у нама, такође је важно да пружимо адекватну помоћ даровитом детету. Васпитач је одговоран да осмисли богат садржај који задовољава потребе даровитог детета. Васпитач има изузетну, можда и примарну улогу, јер он као професионалац први треба да примети његове способности и специфичности, као и сколоности и квалитете које дете поседује, а да касније особе које су укључене у образовање детета, учитељи и наставници, наставе да проширују и продубљују.

ЗАКЉУЧАК

Бајке, као део културног наслеђа и важан образовни ресурс, играју значајну улогу у развоју деце, посебно у контексту раног учења страних језика. Примењене у предшколском узрасту, оне могу значајно побољшати процес учења енглеског језика, чинећи га приступачнијим и занимљивијим за децу.

Бајке су дубоко укорене у дечјем развоју, пружајући не само забаву, већ и прилику за учење. Историјски контекст њеног настанка, као и специфичне карактеристике које поседује, омогућавају деци да на маштовит начин обрађују сложене емоције и ситуације са којима се сусрећу у свом свакодневном животу. Бајке, кроз једноставне наративне структуре, симболичне ликове и сукобе, воде децу ка сазревању и развоју, нудећи им модел за суочавање са изазовима и решавање проблема.

Кључне карактеристике бајки, као што су понављање, једноставна граматика, конкретан вокабулар и предвидљива структура, чине их лако разумљивим и привлачним за младу публику. Оне служе не само као образовни алат, већ и као средство за емоционални и креативни развој.

Бајке имају дубок и разнолик утицај на учење енглеског језика код деце предшколског узраста. Оне представљају изузетан алат за развој језичких и комуникацијских вештина, као и за подстицање креативности и маште. Кроз истраживање се показује да причање прича има кључну улогу у развоју језичких способности деце, јер пружа контекстуализован улаз у језик који омогућава лакше усвајање новог вокабулара и граматичких структура.

Различите студије, као што су оне Гњатовића (2015) и Пораса (2010), истичу значај бајки у развоју језичких и социјалних вештина. Бајке, због своје структуре, понављања и предвидљивости, омогућавају деци лакше разумевање и усвајање нових језичких облика. Оне такође подстичу развој креативности и фантазије, што је важан аспект у предшколском образовању.

При избору бајки за наставу страног језика, важни аспекти укључују језичку доступност, интересантност и образовну вредност текста. Критеријуми као што су ниво захтевности, литерарна средства, садржај, илустрације и мотивација играју значајну улогу у одређивању прикладности бајке за одређену

групу ученика. Примењене активности пре и после читања или слушања бајки могу значајно побољшати разумевање и примену језика.

Бајке су више од само забавних прича – оне су моћни алати у настави који могу значајно допринети језичком развоју деце. Оне пружају примере добрих и лоших понашања, уводе децу у различите културе и светове, и омогућавају им да развију језичке вештине на интерактиван и ангажујућ начин. Применом добро одабраних и адекватно припремљених бајки у настави енглеског језика, наставници могу створити динамично и подстицајно окружење које подстиче учење и развој младих ученика.

Детету је потребно квалитетно и подстицајно окружење како би могло да развија своје сколости на прави начин. Пружање разноврсаног садржаја, разних задатака, занимљивих истраживања подстицајно утиче на добробит детета. Само уз овакво окружење његов дар који је добио може бити примећен и даље негован, мора се надоградити новим стварима и подручјима како би био већи и потпунији. Најбитније је препознати даровитост, ту улогу пре свега имају родитељи онда васпитачи, учитељи, наставници који би омогућили стимулативну и обogaћену околину која је потребна детету за истраживање и учење.

Да би дете напредовало мора да има подршку одраслих, јер дете ако нема подршку првенствено своје породице није сигурно да може на квалитетан начин да напредује да се развија и негује свој дар.

Врло је важно да знамо пре свега да препознамо даровито дете, оно нам неће само рећи тако да постоји велика одговорност у нама, такође је важно да пружимо адекватну помоћ даровитом детету. Васпитач је одговоран да осмисли богат садржај који задовољава потребе даровитог детета. Васпитач има изузетну, можда и примарну улогу, јер он као професионалац први треба да примети његове способности и специфичности, као и сколоности и квалитете које дете поседује, а да касније особе које су укључене у образовање детета, учитељи и наставници, наставе да проширују и продубљују.

Будућа истраживања могу се усмерити на проширење разумевања утицаја бајки из различитих култура на учење страних језика, истражујући како специфичне културне и језичке карактеристике бајки доприносе развоју језичких

вештина код деце предшколског узраста. Поред тога, развијање и тестирање интерактивних бајки, које укључују дигиталне алате и технологије, могло би пружити нове увиде у то како савремени медији могу допринети учењу језика и развоју креативности. Такође, важно је проучити како различити стилови учења (визуелни, аудитивни, кинестетички) реагују на бајке и који приступи су најефикаснији за подстицање језичког развоја. Истраживање улоге породице у подршци деци у учењу језика кроз бајке, укључујући активно учешће родитеља, може открити како њихово учешће утиче на напредак детета. Развијање критеријума и алата за процену квалитета бајки које се користе у настави страних језика, као што су језичка сложеност и образовна вредност, може побољшати избор и примену бајки у образовању. Истраживање утицаја бајки на социјално-емоционални развој деце, укључујући развој емпатије и социјалних вештина, као и улогу бајки у мултикултуралном образовању, може допринети бољем разумевању како бајке подстичу свеобухватан развој деце. На крају, истраживање иновација у настави страних језика, као што су бајке у комбинацији са игрицама и визуелним медијима, могло би довести до нових метода које побољшавају учење језика.

ЛИТЕРАТУРА

1. Brumfit, C., Moon, J., Tongue, R. (1994). *Teaching English to Children*. Nelson.
2. Curtain, H. & Pesola C. B. (1994). *Languages and Children. Making the Match*. Longman. London: New York
3. Ellis, G., Brewster, J. (2002). *The primary English teacher's guide*. Harlow: Penguin English
4. European Commission. (2011). *Policy handbook. Language learning at pre-primary school: Making it efficient and sustainable*. Brussels: European Commission. http://ec.europa.eu/languages/pdf/ellpwp_en.pdf
5. Eurydice. (2012). *Key data on teaching languages at school in Europe 2012*. Brussels: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
6. Ghouali, K., & Benmoussat, S. (2019). Investigating the effect of social media on EFL students' written production: Case of third-year EFL students at Tlemcen University, Algeria. *Arab World English Journal (AWEJ)* May 2019 Chlef University International Conference Proceedings.
7. Ginting, D., Sabudu, D., Barella, Y., Woods, R. (2023). The Place of Storytelling Research in English Language Teaching: The State of the Art. *VELES (Voices of English Language Education Society)*. 7. 193-209. 10.29408/veles.v7i2.12493.
8. Gnjatović, D. (2015). Stories in different domains of child development. *Research in*
9. Ѓњатовић, Д. (2015). Приче у различитим доменима дечјег развоја. Преузето са <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2217-7337/2015/2217-73371501081G.pdf> (07.09.2024.)
10. Kovačević, T. R. (2024). The influence of fairytales on the development of preschool children. *Baština*, 62, 79-97.
11. Mattheoudakis, M., Dvorakova, K., Lang, K. (2007) *Story-based language teaching: an experimental study on the implementation of a module in three European countries. Teaching modern languages to young learners: teachers, curricula and materials*. Ur. Marianne Nikolov et al. Graz: Council of Europe Publishing

12. Mohlaroy, X. (2023). Teaching English to children through fairy tales. *Multidisciplinary Scientific Journal*, 1(34). Preuzeto sa <https://researchedu.org/index.php/openscholar/article/view/5656/7696> (7.09.2024.)
13. Pajic, S., Đorđević, D., Marković, K. (2020). Audio-vizuelna sredstva u nastavi stranih jezika struke. *Komunikacija i kultura online*.
Pedagogy, https://www.researchgate.net/publication/282208642_Stories_in_different_domains_of_child_development (7.09.2024.)
14. Porras, N. (2010). Teaching English through stories: A meaningful and fun way for children to learn the language. *Profile Issues in Teachers' Professional Development*, 12, 95-106
15. Поповић, М. (2013). Улога бајки у аналитичкој психотерапији. Докторска дисертација. Београд: Филозофски факултет.
16. Prosic-Santovac, D., Savic, V. (2021). English as a Foreign Language in Early Language Education.
17. Starčević Vukajlović, M. Skriveno značenje bajki. Preuzeto sa Nova akropola za boljeg čovjeka i bolji svijet: <https://nova-akropola.com/filozofija-i-psihologija/psihologija/skriveno-znacenje-bajki/> (9.09.2024.)
18. Стакић, Ј. (1979). Бруно Бетелхајм: Значење бајки. Југославија: Нове књиге.
19. Стакић, М. (2019). Бајка као језички предложак у настави граматике у млађим разредима основне школе. Зборник радова Педагошки факултет у Ужицу, 22(21), 143-156.
20. Storynory. Beauty and the Beast. preuzeto sa <https://www.storynory.com/beauty-and-the-beast-2/> (9.09.2024.)
21. Taylor, Eric Kenneth (2000). *Using folktales*. Cambridge, New York: Cambridge University Press.
22. Вучковић, Д. (2021). Рецепција приче са ненормативном родном карактеризацијом ликова од стране ученика петог разреда. Зборник радова са научног скупа. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

